

**Fair use, Fair Dealing – Fair play in
the sport of copyrighted creations?**

Autor: Rusnac Ioana-Monica

I. Doctrina fair use in sfera drepturilor de autor

Ca și principiu, dreptul nu trebuie exercitat în mod abuziv, dreptul individului oprindu-se acolo unde începe libertatea celui alt. În aceeași ordine de idei este construită și legislația drepturilor de autor cu limitări necesare. Pentru menținerea unei balanțe între titularii drepturilor de autor și utilizatori, legea drepturilor de autor prevede anumite excepții și atunci opera, oricare ar fi aceasta, devine accesibilă și altor utilizatori în scopuri educaționale, ca modele pentru cercetare în librării și biblioteci.

Fair use reprezintă o cunoscută doctrină juridică în SUA – o apărare afirmativă. Menționez că nu este limitată doar la nivelul SUA, având influență în legislația altor state precum: Israel, Polonia sau Coreea de Sud.

Înainte de a discuta doctrina, cu toate condițiile ei, voi prezenta cauza ce a dat în mod practic naștere acestei doctrine *Folsom v. Marsh din 1841*¹. În fapt, Charles Wentworth Upham, scriitor și antropolog a copiat din bibliografia lui George Washington un număr de 353 de pagini cu scopul de a produce o lucrare separată, creație proprie în două volume. Cei care au publicat volumele ce prezentau bibliografia lui George Washington, au solicitat anularea drepturilor pe care Charles Wentworth Upham și le atribuia pe temeiul „piratării drepturilor de autor”. Pârâtul s-a apărat susținând faptul că el nu încalcă drepturile de autor ale nici unei persoane, deoarece autorul la acea data era decedat, iar drepturile nu erau subiecte ale dreptului de proprietate privată trecând în domeniul public și drept consecință nu erau posibile de a fi prevăzute ca și subiecte ale drepturilor de autor. Ca și argument substanțial, pârâtul susținea ca ceea ce el a creat este o opera nouă, deoarece în combinarea informațiilor preluate acesta a folosit propriul lui raționament și propriile cunoștințe.

Deși, considerăm că a fost o argumentare temeinică, judecătorul nu a dat câștig de cauză pârâtului statuând că: nu este necesar pentru a considera că se încalcă drepturile de autor preluarea întregii creații a autorului. Dacă valoarea originalului este în mod vizibil diminuată, afectându-se strădaniile autorului original, utilizarea nu poate fi calificată drept una corectă. Astfel, observăm că instanțele trebuie să analizeze situațiile în mod amănunțit.

Utilizarea corectă a unei lucrări cu drepturi de autor, inclusiv o astfel de utilizare prin reproducerea de copii sau înregistrări audio sau prin orice alte mijloace specificate de această secțiune, în scopuri de critică, comentarii, rapoarte de știri, de predare (inclusiv mai multe copii utilizate în clasă), burse de studiu, sau de cercetare, nu reprezintă o încălcare a drepturilor de autor. Pentru a determina dacă utilizarea unei opere în cazuri particulare reprezintă o utilizare echitabilă, trebuie analizați următorii factori:

- scopul și caracterul utilizării, inclusiv analiza situației în care o astfel de utilizare este de natură comercială sau este folosită pentru scopuri educaționale, non-profit;

¹ http://www.copyrighthistory.org/cam/tools/request/showRecord.php?id=record_us_1841.

- natura lucrării cu drepturi de autor;
- cantitatea și substanțialitatea părții utilizate în raport cu lucrarea protejată de drepturi de autor ca întreg;
- efectul utilizării asupra pieței poteniale sau a valorii lucrării cu drepturi de autor.

Faptul că o operă este nepublicată nu trebuie să elimine utilizarea echitabilă, dacă această utilizare este făcută prin luarea în considerare a celor patru factori.¹”

Cu privire la **scopul și caracterul utilizării** trebuie să precizez că acesta se referă la motivul pentru care opera este întrebuințată, în scop comercial sau educațional, non-profit. Pentru exemplificare și o mai bună înțelegere voi aduce în discuție argumentarea judecătorului din cauza **Authors Guild v. Google Inc din 2015**², care a avut la bază trecerea în format electronic a cărților și stocarea lor pe internet pentru formarea unei biblioteci online. Păreră judecătorului a fost că „*Google Books respectă caracterul transformativ deoarece transformă cărțile din format fizic în format electronic cu scopul de a fi folosite în studiu, cercetare individuală și nu numai*”, fapt ce a dus la salvarea pârâtului de la o despăgubire covârșitoare.

Caracterul transformativ este definit prin două întrebări: „*Opera originală a fost transformată prin adăugarea sau înlocuirea mesajului transmis de aceasta?*” și „*A fost adus un plus de valoare noi opere prin adăugarea de noi perspective, noi înțelesuri?* ”. Cu privire la acest aspect aduc în discuție o altă cauză disputată la acel moment **Authors Guild v. Haiti Trust din 2014**, ce utiliza metoda extragerii cunoștințelor din date. Astfel, judecătorul Harold Bael a statuat că activitatea pârâtului a avut caracter transformativ, plecând de la ideea că „*modalitățile de căutare ale motorului Haiti Trust Digital Library au reușit să ajute la dezvoltarea de noi metode academice precum extragerea cunoștințelor din date*”. (explicatie extragere cunoștințe din date: domeniu IT, variabile, algoritmi.)

Doar în cazurile în care copia servește interesului public sau este un produs nou, scopul comercial sau profitul economic nu va face ca balanța să se încline împotriva aplicării excepției fair use. Pentru a clarifica unele aspecte aducem ca argumente deciziile instanțelor, care nu acceptă excepția fair use:

- nu se acceptă ca un centru de copiere să preia mici texte din cărți sau reviste pentru crearea de pachete de cursuri, pentru că magazinul este o unitate de profit ca și celelalte întreprinderi³;
- este inadmisibil ca o companie de cercetare, în cadrul departamentului de dezvoltare să preia prin copiere articole din jurnale, deoarece legal este ca firma să contracteze un abonament pentru revista pe care dorește să o folosească⁴;

¹ <http://laws.justice.gc.ca/eng/> .

² <https://www.law.cornell.edu/supct/html/92-1292.ZS.html>.

³ https://www.law.cornell.edu/copyright/cases/99_F3d_1381.htm accesat 28 noiembrie 2016.

⁴ https://www.law.cornell.edu/copyright/cases/60_F3d_913.htm accesat 28 noiembrie 2016.

→ activitatea unei companii de a copia pasaje dintr-un manuscris încă nepublicat, doar pentru că așa vor vinde mai multe reviste într-un timp mai scurt, nu este apreciată de către instanțe ca o respectare a excepției fair use¹.

Atunci când instanțele analizează **natura lucrării cu drepturi de autor**, se concentrează asupra a doua direcții: dacă lucrarea este publicată sau nu și dacă munca reclamantului este creatoare. Ilustrăm cele menționate printr-un seismograf. Graficul este creat de o mașină ce are la bază date concrete, lucru ce face ca acest grafic să nu poată fi protejat de către drepturile de autor. Numerele de telefon, adresele nu sunt protejate nici ele de drepturile de autor. Cu toate acestea, în situația în care acestea ar fi aranjate într-un anume fel, ordonate de către o persoană aceasta ar beneficia de protecție, deoarece activitatea prin care a realizat acea bază a fost una creatoare.)

În ceea ce privește **cantitatea și substanțialitatea** ce s-a utilizat din operă, instanțele de judecată analizează atât cantitatea cât și calitatea materialului cu drepturi de autor ce a fost utilizat. Legea nu stabilește limite exacte de cantitate pentru a ne afla în situația utilizării corecte, cantitatea folosită fiind în general evaluată în comparație cu cantitatea operei originale, dar și cu cantitatea necesară de inspirație de care are nevoie o persoană pentru a crea. Dacă facem analogie cu primul caz prezentat, *Folsom v. Marsh din 1841*, am putea afirma că, raportându-ne la acest criteriu, utilizarea este una echitabilă având în vedere că acea parte din scrisori utilizată este necesară pentru realizarea operei, lipsa unora dintre ele reprezentând un hiatus ce ar lipsi de continuitate firul epic.

Al patrulea factor analizează **efectul pe care utilizarea lucrării protejate de drepturi de autor îl are asupra capacității proprietarului lucrării de a-și exploata în continuare munca originală**. Aici, putem aduce în discuție cauza **Campbell v. Rose Acuff Music** din 1994 în care s-a statuat că actul de copiere a unui cântec scris de Roy Robinson de către cântăreții trupei 2 Live, chiar dacă a fost în scop de profit și automat comercial a fost apărat de excepția utilizării echitabile, deoarece noul cântec era reprezentat de o parodie, un produs de brand nou ce era protejat la rândul lui de drepturile de autor pe piața vizată. Astfel, instanța a decis că parodiile vor substitui în situații foarte rare opera originală, pentru că cele două opere sunt destinate unui public diferit.

În aceeași categorie putem aduce în discuție cauza **Lenz v. Universal music Corp din 2015**. În fapt, Stephanie Lenz a încărcat un filmuleț cu băiețelul ei de 3 ani, care dansa pe melodia lui Prince „Let’s go crazy”. La patru luni de la încărcarea acestuia pe canalul You Tube, Universal music cere înlăturarea video-ului. Datorită faptului că deținătorii canalului înlătură filmulețul la aproximativ șase săptămâni de la cerere, aceștia sunt notificați în baza legii DMCA² că au încălcat drepturile de autor și cereau daune considerabile. Instanța a statuat că cererea este fără temei atât timp cât utilizarea melodiei nu a fost considerată o utilizare nelocală printr-o

¹ <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/471/539/case.html> accesat 28 noiembrie 2016.

² Digital Millennium Copyright Act.

hotărâre anterioară. În baza subsecțiunii 512 din Legea Drepturilor de autor din SUA orice persoană interesată trebuie să constate printr-o hotărâre inexistența utilizării loiale și, mai apoi, să se adreseze printr-o notificare care să cuprindă retragerea materialului protejat. Astfel, canalul YouTube nu poate fi tras la răspundere pentru publicarea filmulețelor, iar în privința celui de-al doilea capăt de cerere s-a prevăzut că utilizarea melodiei a fost una loială întrucât melodia era de fundal, ceea ce s-a dorit a se transmite fiind dansul hazliu al copilului.

În ceea ce privește procedura de judecată a utilizării loiale, trebuie să precizăm din nou că utilizarea loială reprezintă o apărare¹. Acest lucru aduce în sarcina pârâtului obligația de a dovedi că utilizarea a fost corectă și că nu a încălcat drepturile autorului.

II. Doctrina fair dealing – limită a dreptului de autor în Canada

Din punct de vedere conceptual, fair dealing este creionată în jurisprudență ca o apărare cu privire la încălcarea drepturilor de autor. Prin urmare, reclamantul are sarcina de a dovedi că i-au fost încălcate anumite drepturi de autor, având astfel dreptul la o despăgubire când situația anterioară nu mai poate fi reconstruită. Pârâtului îi revine obligația de a se apăra, de a-și apăra libertatea de exprimare și creație așa cum ea este garantată de Carta Canadiană a drepturilor și libertăților.

Doctrina este întâlnită la nivelul mai multor state, precum: Canada, Noua Zeelandă, Singapore, Australia, India.

Utilizarea unei opere în scop de cercetare, studiu privat, parodie sau satiră nu încalcă drepturile autorilor.

Utilizarea în scop de critică sau revizuire nu încalcă drepturile autorilor atunci când sunt menționate:

- sursa ;
- și atunci când este posibil de preluat din sursă:
- numele autorului, în cazul unei lucrări;
- numele interpretului, atunci când se redă o interpretare;
- numele producătorului, în cazul unei înregistrări muzicale;
- numele radiodifuzorului, în cazul unei transmisiuni.

Utilizarea în scopul raportării de știri nu încalcă drepturile autorilor atunci când sunt menționate:

- sursa ;
- și atunci când este posibil de preluat din sursă:

¹ Campbell v. Acuff-Rose Music (1994) pe <https://www.law.cornell.edu/supct/html/92-1292.ZS.html> accesat pe 15 decembrie 2016.

- *numele autorului, în cazul unei lucrări;*
- *numele interpretului, atunci când se redă o interpretare;*
- *numele producătorului, în cazul unei înregistrări muzicale;*
- *numele radiodifuzorului, în cazul unei transmisiuni.*

Pentru a se califica ca o utilizare echitabilă, aceasta trebuie să enunțe scopul și să fie corectă¹.

Utilizarea echitabilă este o apărare de fapt. În situația în care pârâtul este dat în judecată pentru o încălcare a drepturilor de autor, activitatea de apărare apare doar atunci când reclamantul prezintă probe pentru pretenția invocată.

Astăzi, cei șase factori de bază non-exhaustivi în determinarea utilizării echitabile sunt:

- scopul utilizării;
- caracterul utilizării;
- alternativele avute;
- natura lucrării;
- partea utilizată din operă;
- efectul utilizării asupra operei.

În ceea ce privește **scopul** ce trebuie luat în considerare, s-a concluzionat că scopul studentului, cel care se angajează într-o activitate de cercetare sau studiu privat este relevant, atunci când preluarea este completată sau îndrumată de către profesor². Analizând activitatea profesorului, ce furnizează copii studenților în scopul educației și instruirii, Curtea Supremă din Canada a afirmat în cauza **Alberta (Education) v. Canadian Copyright Licensing Agency** din 2012 că profesorii nu au nici un motiv ascuns atunci când furnizează copii studenților. Ei sunt acolo pentru a facilita activitatea studenților în scop de studiu privat și analiză. Profesorul, copiator de altfel împărtășește un scop simbolic cu elevul ce se angajează în cercetare .

În aprecierea **caracterului utilizării unei opere**, instanțele trebuie să analizeze modul în care opera a fost tratată. În acest sens, dacă mai multe copii ale operei sunt distribuite pe scară largă acest act va putea fi considerat injust. Dacă, totuși, o singură copie a unei lucrări este utilizată în scop legitim, atunci se tinde către o utilizare echitabilă. Speța care discută caracterul utilizării este **Society of Composers, Authors and Music Publishers of Canada (SOCAN) v. Bell Canada**³ din 2012. În cauză , Curtea Supremă a clarificat faptul că utilizarea echitabilă în scop de cercetare este un drept al utilizatorului, fapt statuat în cauză. De asemenea, Curtea a ajuns la concluzia că examinarea operelor muzicale în scopul de a identifica melodii și a le cumpăra constituie utilizări echitabile. Totodată, s-a conturat principiul care afirmă că cercetarea,

¹ Copyright Act pe <http://laws.justice.gc.ca/eng/acts/C-42/> accesat 15 decembrie 2016.

² <http://www.michaelgeist.ca/2012/08/scc-on-fair-dealing/> accesat 8 februarie 2017.

³ <https://scc-csc.lexum.com/scc-csc/scc-csc/en/item/9996/index.do> accesat 8 februarie 2017.

drept scop al utilizării echitabile, nu trebuie să fie identificată cu activitatea creatoare, ea incluzând și alte activități care necesită stabilirea unor fapte sau concluzii noi. Cercetarea poate fi fracționată, informală, explicativă, de confirmare a unor date sau pentru simplul interes personal.

Cu privire la **alternativele** avute în momentul alegerii utilizării operei, instanțele au obligația să determine dacă utilizarea operei protejate prin drepturi de autor era necesară pentru atingerea scopului final. (exemplu: în cazul în care o lucrare de critică a unei opere, este considerată a fi la fel de valoroasă și eficientă, fără o reproducere din lucrarea cu drepturi de autor, în fața instanțelor acest lucru nu ar fi interpretat ca o utilizare echitabilă). Orientările au venit prin cauza **CCH Canadian Ltd v. Law Society of Upper Canada din 2004**, cauză reper soluționată de Curtea Supremă a Canadei. În fapt, Societatea de drept, organizație legală, non-profit a oferit servicii de copiere studenților, magistraților și a autorizat cercetări la Marea Bibliotecă, Osgoode Hall. Societatea a furnizat copii unice de pe articole juridice, statute și decizii și a permis vizitatorilor Marii Biblioteci de a utiliza fotocopiatoarele pentru a face copii individuale ale operelor deținute în bibliotecă. Trei dintre cei mai mari editori de surse legale, în calitate de reclamanți au dat în judecată Societatea de Drept pentru încălcarea drepturilor de autor a unsprezece lucrări specifice. Totodată au solicitat un ordin permanent de restricționare a Marii Biblioteci de a mai reproduce lucrările deținute sau alte lucrări publicate de reclamanți. În apărare, Societatea de Drept a susținut că serviciile pe care le ofereau susțineau activitatea de studiu și asigurau un acces legal la materialele juridice din bibliotecă. Curtea a declarat pentru prima dată că *„analiza trebuie să fie una largă și liberală, în scopul asigurării drepturilor utilizatorilor și a nelimitării lor în mod nejustificat”*. Prin urmare, biblioteca a făcut copiile în scop de cercetare, ceea ce reprezintă un context benefic și non-comercial. Judecătorul McLachlin a subliniat importanța echilibrării interesului public pentru promovarea și încurajarea micilor autori. De asemenea el a clarificat faptul că *“utilizarea echitabilă nu oferă doar o apărare care înlătură răspunderea, ci definește limite exterioare ale dreptului de autor acordând utilizatorului deschiderea și către alte domenii”*.

În cauza discutată mai sus *CCH Canadian Ltd v Law Society of Upper Canada* s-a statuat că citirea de texte legale și hotărâri în scopul oferirii de consiliere juridică reprezintă activitatea de cercetare.

Natura lucrării trebuie să fie, de asemenea, analizată de către instanțele de judecată atunci când se evaluează dacă utilizarea este una echitabilă sau nu. Natura lucrării se referă la situația în care lucrarea este publicată sau nu, ori dacă lucrarea este confidențială sau neconfidențială. Tocmai datorită reglementării la nivelul mai multor state apar unele practici distincte, precum în Regatul Unit și Statele Unite ale Americii, unde instanțele protejează operele nepublicate, înclinând mai mereu către o utilizare neechitabilă. Instanțelor Canadiene protejează utilizatorii mai mult decât proprietarii drepturilor de autor.

Efectul utilizării asupra operei Utilizarea care concurează cu piața de desfacere a operei originale sau care reprezintă un substitut al acesteia ce i-ar putea afecta distribuirea tinde a se încadra într-o utilizare ce nu este echitabilă. „În cazul în care lucrarea reprodusă este de natură să concureze cu piața lucrării originale, utilizarea nu va fi una echitabilă”¹. Pentru a putea fi dovedite considerațiile de ordin comercial, reclamantul trebuie să aducă dovezi concludente cu privire la impactul negativ asupra pieței. **Pro Siberian Media AG v. Carlton UK Television Ltd din 1999**. În fapt, Pro Siberian a difuzat un interviu pe postul de televiziune Taff, cu Mandy Allow, care a fost însărcinată cu octupleți. Carlton Television, în cadrul unui program de știri, a folosit un extract de 30 de secunde din acest interviu, copiind și întregul program în scopul selectării extractului ce a fost utilizat. Carlton este dat în judecată în temeiul încălcării drepturilor de autor, dar acesta susține că întrebuintarea este una echitabilă, în scop de critică, reviziure pentru raportarea de evenimente curente. Carlton pierde procesul și atacă decizia la Curtea de Apel. cazul său ajunge la urechile lui Robert Walker, avocat englez și fost formator la Curtea Supremă de Justiție a Regatului Unit. Acesta își expune părerea în cauză, afirmând că folosirea pentru critică și reviziure, ca și concept, nu implică doar critica și reviziurea așa cum ele sunt înțelese, ci poate acoperi și implicații sociale sau morale ale operei, precum și idei dezvoltate de către aceasta. Curtea de Apel acceptă în mod unanim părerea acestuia și decide că extractul folosit de către pârât a fost o utilizare echitabilă

III. User-generated content - limită a dreptului canadian

Regăsim reglementarea în art. 29.21 alin. 1 din Legea canadiană a dreptului de autor Canadiană sub denumirea de Non-Commercial user-generated content: „*It is not an infringement of copyright for an individual to use an existing work or other subject-matter or copy of one, which has been published or otherwise made available to the public, in the creation of a new work or other subject-matter in which copyright subsists and for the individual — or, with the individual’s authorization, a member of their household — to use the new work or other subject-matter or to authorize an intermediary to disseminate²”* - „Nu reprezintă o încălcare a drepturilor de autor, utilizarea de către o persoană a unei opere existente, care a fost publicată sau pusă în orice alt mod la dispoziția publicului, pentru crearea unei noi lucrări, în care drepturile de autor subsistă, cu autorizarea persoanei, sau al unui membru al casei – pentru folosirea noi opere sau pentru a autoriza un intermediar să o difuzeze, în cazul în care:

- utilizarea sau autorizarea de a disemina noua lucrare se realizează exclusiv în scopuri necomerciale;
- sursa, și în cazul în care apar în sursă, numele autorului, interpretului, compozitorului sau radiodifuzorului a lucrării existente, dacă sunt menționate, dacă este rezonabil potrivit circumstanțelor să se sementioneze;

¹ Par. 59 pe <https://scc-csc.lexum.com/scc-csc/scc-csc/en/2125/1/document.do> accesat 9 februarie 2017.

² <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-42/page-9.html#h-27> accesat 10 februarie 2017.

- *persoana a avut motive rezonabile să creadă că activitatea existentă nu încalcă drepturile de autor; și*
- *utilizarea sau autorizarea de a disemina noua lucrare nu are efect advers substanțial, financiar sau de altă natură, privind exploatarea sau potențiala exploatarea lucrărilor deja existente – pe o piața potențială pentru aceasta;”*

Art. 38 alin. 1 litera (b) din Legea drepturilor de autor limitează prejudiciul până la valoarea de 5.000\$. Astfel, deținătorii drepturilor de autor, reclamantii nu își vor putea recupera prejudiciul în fața instanțelor de judecată dacă acesta nu depășește limita expusă. Analizând trupa Girl Talk ce cântă o serie de remixuri vom putea concluziona că partea financiară ce ar reveni deținătorilor drepturilor este inaccesibil de mare pentru un artist ca Girl Talk.

Pentru a ilustra importanța reglementării canadiene, prezentăm ca argument cauza GEMA v. YouTube din 2012¹. În fapt, Societatea colectivă Germană a dat în judecată canalul YouTube pentru încălcarea drepturilor de autor în cazul a 12 cântăreți afiliați societății. Reclamanta susținea faptul că YouTube este răspunzător pentru această încălcare, dar și pentru faptul că ar reprezenta o interferență ajutând încălcarea drepturilor de autor, conform legii Germane. YouTube a negat toate acuzațiile și a menționat că a făcut toate eforturile posibile pentru ca nici un material încărcat să nu încalce drepturile autorilor. Curtea regională a afirmat că site-ul web video nu este răspunzător pentru încălcarea drepturilor autorilor, dar a cerut companiei să ia măsuri preventive împotriva încălcării drepturilor, chiar dacă după prima notificare se referea la o posibilă încălcare a drepturilor. Conceptul de răspundere secundară a canalului video YouTube relevă din furnizarea unui videohosting pentru încărcarea video-urilor, că este de datoria lui a bloca „fără întârziere” încălcarea drepturilor autorilor și luarea tuturor măsurilor de precauție ca aceste încălcări să nu apară. Acest litigiu nu s-ar fi discutat în același fel sub legislația Canadiană conform excepției UGC. În calitate de pârât, canalul YouTube nu este vinovat de încălcarea drepturilor de autor și nu are obligația verificării conținutului materialelor încărcate.

O statistică a anului 2007 relevă aspectele negative ce pot fi create prin introducerea limitei UGG. Astfel, în ianuarie 2007 DMCA YouTube au fost postate peste 100.000 de lucrări care încălcau drepturile de autor și care aparțineau companiei Viacom media ce deține mai multe rețele de televiziune prin cablu și satelit. În martie, Viacom dă în judecată canalul YouTube cu prejudiciul de 1 miliard US \$, pentru complicitate la încălcarea drepturilor de autor². Judecătorul Stanton a condus ședința de judecată în favoarea You Tube susținând că acesta nu a fost „în mod voit orb”, fapt pentru care chiar înainte de prezentarea în fața Curții de Apel au anunțat o înțelegere, retrăgându-și calea de atac. Se observă că cele mai multe site-uri web găzduiesc acest

¹ Grégoire Marino, *YouTube is not GEMA's main offender* - Oxford – *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, publicat la 01 September 2012, nr. 7, 2012.

tip de conținut fără a putea fi trase la răspundere, menționând doar că „*Vă păstrați toate drepturile de proprietate asupra materialelor furnizate de dumneavoastră*”.

Concluzii din perspectivă europeană

La nivel european **Directiva 2001/29 CE** propusă pentru armonizarea legislațiilor statelor membre nu a avut rezultatul sperat. Statele membre au interpretat în mod propriu textul directivei atunci când l-au transpus în legislația națională, ajungându-se astfel la o pierdere de esență a reglementării și un mai mare haos între legislațiile naționale.

În anul 2015 a avut loc o reformă a drepturilor de autor europene. Concomitent a fost lansat proiectul de raport al Parlamentului European scris de Julia Reda, numit Copyright C4C, ce reprezintă un apel pentru schimbările necesare în legislația europeană privind drepturile de autor.

Aculturarea doctriinelor în spațiul european ține mai mult de doctrina fair use, datorită flexibilității și deschiderii pe care aceasta o are. Deși utilizarea loială este un concept atrăgător, cu un potențial politic și social incontestabil, transplantarea acestei doctrine este văzută de către cunoscătorii drepturilor ca un șoc legislativ, care ar putea duce la consecințe nedorite și în cele din urmă la respingerea sistematică a acesteia. Astfel, aculturarea doctrinei este considerată adesea un oximoron sau chiar un tabu, dar în contradicție cu teama expusă, ideea introducerii unei măsuri de flexibilitate în sistemul european de limitări și excepții dobândește treptat contur. Aculturarea are la bază dezvoltarea tehnologică rapidă și imprevizibilă, greu de conciliat cu liste închise de excepții și limitări.

Deschiderea către adoptarea doctrinei fair use începe din anul 1997 prin Curtea Supremă Olandeză, care în cauza *Dior v. Evora* a admis că e necesară o deplasare în afara sistemului reglementat de excepții, pe baza unui echilibru între interesele părților. Astfel, decizia a inspirat Comitetul pentru drepturile autorilor, organ consultativ al Ministerului Justiției, care în 1998 adopta o dispoziție de timpul utilizării loiale, supusă unui test de trei etape, în conformitate cu articolul 9 alineatul 2 BC.

Instanțele naționale din Uniunea Europeană recunosc faptul că legea drepturilor de autor nu are în prezent capacitatea de a permite anumite utilizări libere, așa cum doctrinele prezentate o aduc în interiorul sistemului drepturilor de autor. Acest aspect duce la situația absurdă în care cea mai sigură abordare pentru un utilizator european este să își stabilească reședința în țările unde doctrinele sunt aplicabile, să profite de piața unică și de doctrina utilizării echitabile a drepturilor de autor, și să revină în Uniunea Europeană odată ce se consideră pregătit să plătească toate taxele legale pentru procedurile lungi și imprevizibile ale instanțelor europene.

Doctrinile fair use și fair dealing devin alternative și pentru licențele Creative Commons. Tot mai mulți oameni se întreabă de ce mai sunt nevoiți să ceară licențe, dacă au la îndemână excepțiile fair use și fair dealing? Deși înlocuirea unei licențe cu utilizarea excepției nu ține utilizatorul în afara instanței, taxele judiciare și modul în care se parcurge procesul judiciar va deveni un beneficiu pentru utilizator, ceea ce va duce cu timpul la o adoptare cât mai largă a acestor excepții.

Bibliografie

1. Cărți, articole de specialitate, reglementări, documentație on-line

1. Digital Millennium Copyright Act.
2. Grégoire Marino, YouTube is not GEMA's main offender, Oxford – Journal of Intellectual Property Law & Practice, nr. 7, 2012.
3. <https://scc-csc.lexum.com>.
4. <http://laws-lois.justice.gc.ca>.
5. <http://laws.justice.gc.ca>.
6. <http://www.michaelgeist.ca>
7. <https://supreme.justia.com>.
8. <http://www.copyrighthistory.org>.